

Valstybinė moterų ir vyrų lygių galimybių 2015-2021 metų programa

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos taikymo metodai ir pavyzdžiai

TOLERANTIŠKO JAUNIMO ASOCIACIJA,
ARTŪRAS RUDOMANSKIS

2017-11-24, Vilnius

Projektas.

Lietuvos Respublikos Šeimos stiprinimo įstatymas, Nr. XIIP-4255

Secure | https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/633a0cd0fcbf11e5bf4ee4a6d3cdb874

Pradžia Paieška Vertinimų vidurkis: 0

Šeimos stiprinimo ĮSTATYMO PROJEKTAS

Rūšis:	Įstatymo projektas	Reg. Nr.:	XIIP-4255	Reg. data:	2016-04-07
Priimanti institucija:	Lietuvos Respublikos Seimas	Būseną:	Senas variantas (kai užregistruotas kitas variantas)	Eurovoc terminai:	Nėra
Parengė:	Lietuvos Respublikos Seimas, Seimo narys Rimantas Jonas Dagys, Seimo narė Rita Tamašunienė, Seimo narys Algimantas Dumbrava, Seimo narė Vida Marija Čigriejienė, Seimo narys Mečišlovas Zasiurinskas, Seimo narys Mantas Adomėnas, Seimo narė Rima Baškienė, Seimo narys Valentinas Stundys, Seimo narė Vilija Aleknaitytė Abramikienė, Seimo narys Povilas Urbšys, Seimo narė Aurelija Stancikienė, Seimo narė Vanda Kravčionok, Seimo narys Leonard Talmont, Seimo narys Michal Mackevič, Seimo narė Irina Rozova, Seimo narys Zbignev Jedinskij, Seimo narys Juzef Kvetkovskij, Seimo narys Stasys Šedbaras, Seimo narys Kęstutis Masulis, Seimo narys Bronius Bradauskas, Seimo narys Andrius Palionis, Seimo narys Arvydas Anušauskas, Seimo narys Naglis Puteikis, Seimo narys Audronius Ažubalis, Seimo narys Jurgis Razma, Seimo narys Dainius Kreivys, Seimo narė Irena Degutienė, Seimo narys Pranas Žeimys, Seimo narys Algis Strelčiūnas, Seimo narys Liutauras Kazlavickas, Seimo narys Vytautas Juozapaitis, Seimo narys Paulius Saudargas, Seimo narys Arvydas Vidžiūnas, Seimo narys Kazys Starkevičius, Seimo narys Valdas Vasiliauskas, Seimo narys Kęstutis Bartkevičius, Seimo narys Jonas Varkala, Seimo narys Petras Gražulis, Seimo narys Sergejus Jovaiša, Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė, Seimo narė Rasa Juknevičienė, Seimo narys Rytas Kupčinskas, Seimo narys Kazimieras Kuzminskas, Seimo narys Arimantas	Derinimas:		Ryšys su ES teisės aktais:	Nėra

Teisės akto projekto tekstas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŠEIMOS STIPRINIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m.   d. Nr.
   Vilnius

PREAMBULĖ

Projektas

Susijusi informacija

Susiję dokumentai (20)

PROJEKTO POVEIKIO LYTIMS VERTINIMAS

I etapas. Nustatoma, ar siūlomas teisinis reguliavimas vertintinas lyčių lygybės aspektu.

II etapas. Nustatoma, kaip siūlomas teisinio reguliavimo sprendimų projektas paveiks moterų ir vyrų padėtį atitinkamoje reguliavimo srityje.

III etapas. Identifikavus poveikį esminiams moterų ir vyrų gyvenimo aspektams, nustatomos galimybės negatyviam poveikiui sumažinti ar padidinti pozityvų poveikį realiai moterų ar vyrų situacijai.

I etapas. Nustatoma, ar siūlomas teisinis reguliavimas vertintinas lyčių lygybės aspektu.

- 1. Ar siūlomas teisinis reguliavimas tiesiogiai ar netiesiogiai palies moterų ir vyrų padėtį?*
- 2. Ar siūlomas teisinis reguliavimas palies moterų ir kasdienio gyvenimo sritis: darbas, laikas, žinios, galios, pinigai, sveikata?*
- 3. Ar siūlomo teisinio poveikio vertinimo srityje (darbas, laikas, žinios, galios, pinigai, sveikata) moterų ir vyrų padėtis skirtinga (nustatoma pagal lyčių statistiką)?*

I etapas. Nustatoma, ar siūlomas teisinis reguliavimas vertintinas lyčių lygybės aspektu.

Sprendimas vertintinas lyčių lygybės aspektu, nes šeimos santykiai tiesiogiai sietini darbo, pinigų, žinių, laiko galios kontekste.

Numatomo teisinio reguliavimo tikslas – „įtvirtinti teisinių nuostatų sistemą, užtikrinančią sudarymą sąlygų, padedančių kurti, išsaugoti bei stiprinti šeimą“. **Atsakomybė už vaikų ir namų ūkio priežiūrą šeimose neproporcingai tenka moterims, todėl stiprinant šeimas ir tai reguliuojant įstymu galime racionaliai prisidėti, kad būtų skatinama moterų ir vyrų lygybė bei lyčių aspektas būtų integruotas.**

II etapas. Nustatoma, kaip siūlomas teisinio reguliavimo sprendimų projektas paveiks moterų ir vyrų padėtį . 1 pvz.:

PREAMBULĖ

*Lietuvos Respublikos Seimas,
pripažindamas, kad šeimos pagrindas yra laisvas vyro ir moters apsisprendimas priimti šeimai būdingas moralinio ir teisinio pobūdžio pareigas,
gerbdamas ir pripažindamas, kad šeimos narius siejančios teisės ir pareigos yra prigimtines, pabrėždamas, kad vyro ir moters papildomumas yra šeimos, kaip pirminės ir prigimtines bendruomenės bei palankiausios vaiko augimo, vystymosi ir ugdymo aplinkos kūrimo pagrindas, vertindamas ir gerbdamas piliečių apsisprendimą kurti šeimą arba rinktis kitokį gyvenimo būdą, siekdamas realizuoti konstitucinę nuostatą dėl motinystės, tėvystės ir vaikystės visokeriopos apsaugos,
priima šį įstatymą.*

II etapas. 1 pvz.:

Įstatymo projekto preambolėje dalis sakinių yra perteklinio pobūdžio, deklaratyvūs, daugiaprasmiškai interpretuoti lyčių lygybės kontekste.

Lyčių lygybės kontekste brauktina nuostata dėl šeimos narius siejančios teisės ir pareigos prigimtinio traktavimo, nes šeimos narius siejančios teisės ir pareigos yra susitarimo dalykas ir skiriasi įvairiose šeimose, bendruomenėse.

Taip pat naudojama sąvoka kaip lyčių papildomumo principas parodo šio įstatymo nuostatą, kad juo ketinama nepaisyti Konstitucijoje įtvirtinto lygiateisiškumo principo.

II etapas. Nustatoma, ar siūlomas teisinis reguliavimas vertintinas lyčių lygybės aspektu. 1 pvz.:

Lyčių papildomumo principo įtvirtinimas per šeimyninių santykių prizmę iš esmės moteris skatina nekonkuruoti su vyrais viešojoje erdvėje. Šiuo metu moterų užimtumas darbo rinkoje išlieka mažesnis nei vyrų, be to, jos rinkoje dirba mažiau valandų ir mažiau metų negu vyrai. Todėl šios nelygybės apraiškos užimtumo srityje **sukuria prielaidas moterų ekonominiam priklausomumui**. Siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslo užtikrinti, kad 75 proc. 20–64 metų amžiaus gyventojų turėtų darbą, iššūkiu tampa vis dar egzistuojanti didelė lyčių nelygybė. Todėl tam tikras moterų prilaikymas prie “namų erdvės” prieštarauja skatinamam Moterų ir vyrų užimtumui kelti, kuris yra vienas svarbiausių ES lyčių lygybės politikos prioritetų.

II etapas, 1 pvz.:

Įstatymo grindimas lyčių papildomumo principu ir toliau palaikys siekį, kad atsakomybė už vaikų ir namų ūkio priežiūrą ir toliau neproporcingai tektų moterims.

ES (tame tarpe ir Lietuvoje), būtent moterims tenka skirti neproporcingai daug laiko vaikams ir vaikaičiams prižiūrėti ir ugdyti. 2010 m. Eurostat duomenimis, vaikų ir (arba) vaikaičių priežiūrai ir ugdymui vieną valandą arba daugiau per dieną skyrė vidutiniškai net 41 proc. moterų ir tik 25 proc. vyrų. Be to, visose valstybėse narėse moterys neproporcingai dažnai atsakingos už maisto ruošimą ir namų ruošą – 2010 m. duomenimis, vidutiniškai net 77 proc. moterų ir tik 24 proc. vyrų vieną valandą arba daugiau kasdien skyrė maisto ruošimui ir namų ruošimą.

II etapas, 2 pvz.

---

4 straipsnis. Bendrosios šeimos stiprinimo nuostatos

1. Valstybės ir savivaldybių institucijos pagal kompetenciją privalo užtikrinti:

1) sąlygas pilnavertiškam šeimų funkcionavimui;

2) sąlygas atsakingos tėvystės ir motinystės plėtotei, pagarbą gyvybei bei žmogiškajam orumui bet kuriame žmogaus gyvenimo etape;

3) skatinimą stiprinti visuomenėje teigiamą požiūrį į šeimą;

4) valstybės pagalbos ir paramos šeimai stiprinimą;

5) šeimai palankios aplinkos, apimančios įvairias visuomenės gyvenimo sritis, tiesiogiai ar netiesiogiai įtakojančias šeimą, kūrimą.

II etapas, 2 pvz.

Labai tikėtina, kad įstatymo projekto 4 straipsnyje buvo siekiama lyčiai neutralaus teisinio reguliavimo, tačiau jame galimai glūdi ir išankstinės nuostatos lyčių atžvilgiu, todėl įstatymo straipsnis pildytinas

Teisės, siejamos su tiesiogine ar netiesiogine diskriminacija, žmogaus teisėmis (nepatirti seksualinio smurto, žmogaus teisių blogėjimo) ir turėti galimybę naudotis teisingumo, teisine, politine ar socioekonominė aplinka (prieinamumas). Tai yra vienas iš kriterijų **Atotrūkiui** tarp moterų ir vyrų nagrinėjamoje srityje (darbas, laikas, žinios, galia, pinigai, sveikata) nustatyti.

Todėl siekiant mažinti atotrūkį **smurto ir prievartos prevencija** turi būti vieni iš prioritetų įtvirtinant bendrąsias šeimos stiprinimo nuostatas.

II etapas, 2 pvz.

Ištekliai: svarbiausių išteklių – laiko, erdvės, informacijos ir pinigų pasidalijimas; pasiskirstymas politine ir ekonomine galia (galia, įtaka, pajėgumais), išsilavinimu ir mokymusi, užimtumu ir profesine karjera, naujomis technologijomis, sveikatos priežiūros paslaugomis, namų ūkio priežiūra, transporto priemonėmis ir laisvalaikiu;

Vaiko su negalia gimimas dažnai sutrikdo įprastą šeimos funkcionavimą ir šioje situacijoje didesnė parama mažintų nelygybę tarp moterų ir vyrų.

III etapas. Galimybės negatyviam poveikiui sumažinti ar padidinti pozityvų poveikį realiai moterų ar vyrų situacijai.

- 1. Kokių priemonių planuojama imtis, siekiant sumažinti nustatytą neigiamą poveikį atitinkamose srityse (darbas, laikas, žinios, galios, finansai, sveikata) atitinkamais aspektais?*
- 2. Kokių priemonių planuojama imtis, sekiant vienodam poveikiui moterų ir vyrų padėčiai užtikrinti?*
- 3. Kokių priemonių planuojama imtis didesniam teigiamam poveikiui padidinti vienai iš lyčių, kurios padėtis atitinkamoje srityje (darbas, laikas, žinios, galios, finansai, sveikata) atitinkamu aspektu yra mažiau palanki, nei kitos?*
- 4. Kokios informacijos ir duomenų suskirstytų pagal lytį pasigesta vertinant poveikį lytims? Koks papildomos informacijos pagal lytį poreikis?*

III etapas, 1 pvz.

„Lietuvos Respublikos Seimas,

~~Pripažindamas, kad šeimos pagrindas yra laisvas vyro ir moters apsisprendimas priimti šeimai būdingas moralinio ir teisinio pobūdžio pareigas,~~

gerbdamas ir pripažindamas, kad šeimos narius siejančios teisės ir pareigos yra ~~prigimtinės~~, **konstitucinę nuostatą, kad šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas,**

~~pabrėždamas, kad vyro ir moters papildomumas yra šeimos, kaip pirminės ir prigimtinės bendruomenės bei palankiausios vaiko augimo, vystymosi ir ugdymo aplinkos kūrimo pagrindas,~~

vertindamas ir gerbdamas piliečių apsisprendimą kurti šeimą arba rinktis kitokį gyvenimo būdą,

siekdamas realizuoti konstitucinę nuostatą dėl motinystės, tėvystės ir vaikystės visokeriopos apsaugos,

priima šį įstatymą.“

III etapas, 2 pvz.

Papildyti 4 straipsnio 1 dalį 6, 7 punktu:

„6) destruktyvaus šeimos narių elgesio (girtavimo, narkotikų vartojimo, smurto, prievartos) užkardymą bei prevenciją.

7) paramą ir pagalbą šeimai, atsidūrusioje krizinėje situacijoje dėl šeimos narių neįgalumo ar šeimą ištikusių nelaimių.“

DĚKOJU UŽ DĚMESJ!
arturas@tja.lt
